EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 16.12.2008
SEK(2008) 3048

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

som åtföljer

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

En uppdaterad strategiram för europeiskt samarbete på utbildningsområdet

Sammanfattning av konsekvensanalys

{KOM(2008) 865 slutlig}
{SEK(2008) 3047}

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

SAMMANFATTNING AV KONSEKVENSANALYS FÖR EN UPPDATERAD STRATEGIRAM FÖR EUROPEISKT SAMARBETE PÅ UTBILDNINGSOMRÅDET

Denna konsekvensanalys åtföljer kommissionens meddelande om en uppdaterad strategiram för europeiskt samarbete på utbildningsområdet. Rådet (utbildning) uppmanade kommissionen att lägga fram ett sådant förslag i ett antal viktiga meddelanden som fick Europeiska rådets stöd i mars 2008.

Utbildning är en mycket viktig del i Lissabonstrategin och dess öppna samordningsmetod (arbetsprogrammet ”Utbildning 2010”) har gett konkreta resultat som lett till ett ökat och mer givande europeiskt samarbete mellan olika länder samt gett medborgarna större möjlighet till rörlighet och livslångt lärande. Som rådets och kommissionens gemensamma rapport från 2008 om genomförandet av arbetsprogrammet[1] visar finns det dock fortfarande betydande utmaningar och svagheter i de nationella systemen. Detta framgår också av de otillräckliga resultaten när det gäller att nå upp till de fem riktmärken som fastställts inom ramen för den öppna samordningsmetoden. Dessa resultat i kombination med de synpunkter som framkommit vid samråd med medlemsstaterna och med olika europeiska organisationer för berörda parter i samband med den här konsekvensanalysen visar att genomförandet av den öppna samordningsmetoden på nationell nivå behöver förbättras så att den får större effekt på de nationella systemen. Detta kan uppnås genom ett tydligare fokus på de mest angelägna prioriterade områdena, större politiskt engagemang och synlighet, större delaktighet för berörda parter, effektivare kunskapsutbyte och bättre samordning mellan olika utbildningssektorer i samband med det livslånga lärandet.

När det gäller framtidens utmaningar för utbildningssystemen mer generellt är det som betonades i Lissabonstrategin – kunskapsekonomins politiska utmaningar, de demografiska förändringarna och globaliseringen – fortfarande aktuellt. Därutöver har frågor som migration och hållbar utveckling nu blivit viktiga. Det finns en allvarlig risk att det uppstår ett glapp mellan tillgång och efterfrågan på kunskap, med brist på högkvalificerad arbetskraft och otillräcklig utbildningsnivå hos de med sämre kvalifikationer. Kunskapsnivån hos arbetskraften och bland dem som riskerar att hamna i utanförskap behöver alltså höjas. Ekonomiska bevis bekräftar att investeringar i utbildning gynnar ekonomin, samhället och individen genom ökad anställbarhet, större kunskaper och ökat nytänkande, större delaktighet och deltagande i samhällslivet samt minskad brottslighet och ohälsa.

Vid det omfattande samrådet med länder, arbetsmarknadens parter och andra berörda parter om resultaten av den öppna samordningsmetoden gavs i huvudsak positiv respons. Metodens mål och utmaningar är fortfarande relevanta. Vissa länder anser dock att arbetsmetoderna bör effektiviseras och ges ett tydligare fokus.

Med utgångspunkt i de utmaningar som beskrivs ovan kan följande tre mål för en uppdaterad strategiram för europeiskt samarbete på utbildningsområdet ställas upp: Att höja den generella kunskapsnivån (på lång sikt), att stödja länder i genomförandet av utbildningsreformer (på medellång sikt) och slutligen att vidta specifika åtgärder för öka den öppna samordningsmetodens effektivitet och genomslagskraft genom ett tydligare fokus, större

---

[1] Rådets och kommissionens gemensamma lägesrapport 2008 om genomförandet av arbetsprogrammet ”Utbildning 2010” – ”Livslångt lärande som grundval för kunskap, kreativitet och innovation” (februari 2008), EUT C 86/1, 5.4.2008.

politiskt engagemang och synlighet, större delaktighet för berörda parter, effektivare kunskapsutbyte och bättre övergripande samordning mellan olika utbildningssektorer (på kort sikt).

Följande fyra politiska strategier övervägs: Fortsatt arbete enligt Lissabonstrategin utan någon specifik metod för öppen samordning för utbildningsområdet, fortsatt arbete utan någon förändring (dvs. enligt arbetsprogrammet ”Utbildning 2010” i sin nuvarande form), en uppdaterad strategiram och en bredare och mer djupgående öppen samordningsmetod. De olika strategierna kräver olika typer av engagemang från länderna och innebär olika stor arbetsbörda i form av samarbetsaktiviteter. Samtliga är dock förenliga med subsidiaritetsprincipen och står i proportion till de stora utmaningar som utbildningssektorn står inför i det större sammanhang som Lissabonstrategin och den förnyade sociala agendan behandlar.

För alla fyra strategierna är det är svårt att bedöma hur mycket den öppna samordningsmetoden skulle påverka utformningen av den nationella politiken och närmandet mellan olika länders politik. I synnerhet är det svårt att bevisa ett orsakssamband mellan den öppna samordningsmetoden och effekterna av nationell politik i form av mätbara resultat (t.ex. framsteg i förhållande till riktmärkena när det gäller att höja kunskapsnivån). I kvalitativa termer bekräftar dock samrådet och erfarenheterna så här långt att den befintliga öppna samordningsmetoden enligt medlemsstaternas och andra berörda parters uppfattning bidrar till utvecklingen av den nationella politiken, men att det finns utrymme för förbättringar på vissa områden. En effektivisering, antingen genom en uppdaterad strategiram eller en bredare och mer djupgående öppen samordningsmetod (strategi 3 respektive 4), skulle därför troligen stärka samordningsmetodens effekt på reformerna av de nationella systemen och därigenom bidra till genomförandet av Lissabonstrategin och den förnyade sociala agendan.

De tänkbara strategierna har alla sina fördelar, men det är endast strategi 3, att utveckla en uppdaterad strategiram, som uppfyller kravet att den öppna samordningsmetoden ska ha större effekt på reformerna av de nationella utbildningssystemen och bli ett effektivare verktyg för samarbete och politikutformning. Strategin medger att politiska mål sätts upp inom hela det spektrum av utmaningar som medlemsstaterna och övriga berörda parter har identifierat och att arbetssättet inom den öppna samordningsmetoden ändras på det sätt som efterfrågats. Slutligen är strategin också genomförbar.

Det finns redan mekanismer för övervakning och bedömning av den öppna samordningsmetodens effekt på utformningen av den nationella politiken, närmandet av olika länders politik och resultaten av politiken i form av gemensamma lägesrapporter som sammanställs vartannat år samt årliga rapporter om indikatorer och riktmärken. Dessa mekanismer skulle stärkas ytterligare om större vikt lades vid tematiska prioriteringar i de gemensamma rapporterna, samt genom bedömningar av enskilda länder, bättre återkoppling från medlemsländerna om hur den öppna samordningsmetoden fungerar och större delaktighet från berörda parters sida.